

CD's

FELIX Mendelssohn-Bartholdy werd door velen in de negentiende eeuw gehuldigd als een 'nieuwe Mozart'. Zijn grote muzikale talent openbaarde zich immers ook op zeer jonge leeftijd en ook hij schreef vóór zijn twaalfde belangrijke werken. Zelfs zijn voortijdige dood in 1847, amper 38 jaar, wordt wel eens beschouwd als een parallel met Mozart.

Mendelssohn kende als bankierszoon evenwel geen financiële problemen, wat van zijn Weense evenknie niet kan gezegd worden. Ander verschil: Mozarts vlottende religieuze opvattingen verflauwen bij de standvastige protestantse overtuiging van de joodse Duitser. Dat Mendelssohn als eerste weer de muziek van Johann Sebastian Bach liet opvoeren, is niet de minste pluim op zijn hoed. Tegelijk mag hij als inventief toondichter onder de groten worden gerekend.

De vioolkwintetten Opus 18 en 87 bleven lange tijd wat onderbelicht. Ten onrechte, want het zijn werkelijk schitterende stukken en ze behoren tot de werken die de componist zelf het meest na aan het hart lagen. Het zijn ook onmisbare schakels tussen Mozart en Brahms. Het eerste kwintet schreef de componist op zijn zeventiende, toen hij ook al bezig was met de befaamde ouverture tot de Midernachtsdroom. Aan het kwintet Opus 18 sleutelde de toondichter nog een paar jaar, vooraleer het te laten uitgeven. In de tussentijd bracht hij een adagio (later *andante sostenuto* geheten) onder in het tweede deel. Het is een ietwat rouwmoedige passage, naar aanleiding van het overlijden van een jeugdvriend. Het vierde deel, een allegro vivace, is dan weer geheel opgemonterd en vrolijk, maar herinnert toch hier en daar aan het verdriet van de tweede beweging.

Het tweede kwintet volgde een tiental jaar later, in juli 1845, toen Mendelssohn-Bartholdy zijn oratorio *Elias* aan het schrijven was. Opus 18 is echte kamermuziek, maar dit tweede grote kwintet voelt veel meer aan als een groter orkestwerk waarin alle partijen veel duidelijker aan de bak komen. De aanhef, een allegro, is vrolijk en wordt gevolgd door een trager deel, en een bijzonder rijk adagio, opmerkelijk door de geaccentueerde ritmiek en de fijn uitgewerkte contrasten. Opnieuw is er een bruisende finale waarin alle voorafgaande elementen en thema's hernomen en herwerkt worden.

Het Berliner Streichquintett werd in 1984 opgericht en bestaat uit puike musici van het orkest van het Deutsche Oper en specialiseerde zich in het genre van — u raadt het nooit — het kwintet. Na al die jaren zijn ze perfect op elkaar ingespeeld en van de kwaliteit van de opnames van MDG zijn wij al lang overtuigd! (JC)

Felix Mendelssohn-Bartholdy, String Quintets, MDG (distributie Coda), Audiomax 703 0533-2, 13,90 euro.

WAT ZOU een groot componist zijn zonder degelijke muzikanten? Dat ondervond Brahms in zijn oude dag. In 1891 dacht de componist er immers aan zijn lier aan de wilgen te hangen. Hij voelde zich vermoeid en uitgeblust. Tijdens een vakantie op Schloss Meiningen ontmoette hij Richard Mühlfeld, een groot klarinetist, die hem de fel verbeterde expressieve kwaliteiten van het instrument uitvoerig voorspeelde. Prompt stak bij Brahms de componeerkriebel weer op en het resulteerde al snel in enkele prachtige scheppingen: het trio voor cello, klarinet en piano en een even aardig kwintet voor klarinet en strijkers Opus 115.

Een paar zomers later zou Brahms in Bad Ischl zijn laatste kamermuziek aan het papier toevertrouwen: de twee sonates Opus 120. Ook hier krijgt behalve de piano de klarinet een ereplaats. Wie anders dan Mühlfeld was de eer gegund om als klarinetist op te treden?

De combinatie klavier—klarinet was technisch een uitdaging, want niet voor de hand liggend. Daarom ontstond er ook een versie waarin de klarinet werd vervangen door een altviool. Maar ook deze oplossing bracht nieuwe problemen met zich mee, en die werden dan weer omzeild door de altviool een octaaf hoger te laten spelen. Deze nieuwe cd vond een origineel antwoord op deze kwestie, door de keuze voor een vijfsnarige altviool (eigenlijk dus een gran'viola). Met de extra mi-snaar kan bijna de hele klarinetpartij naadloos worden overgenomen.

De Talentbox bevat dus twee cd's met hetzelfde programma, maar de eerste keer voor piano en klarinet, en de tweede keer door piano plus altviool. De Franse altist Pierre-Henri Xuereb toont ons zijn kunnen. Klarinetist is Wolfgang Meyer, en de man die alles aan het klavier voor elkaar krijgt, is niemand minder dan onze veelgelauwerde landgenoot, André De Groote. (JC)

Johannes Brahms, Two Sonatas Opus 120 for Clarinet and Viola with Piano, door Wolfgang Meyer (klarinet), Pierre-Henri Xuereb (viola) & André De Groote (piano), 2 cd's, Talent (distributie harmonia mundi), DOM 3810 02+03, 24,50 euro.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

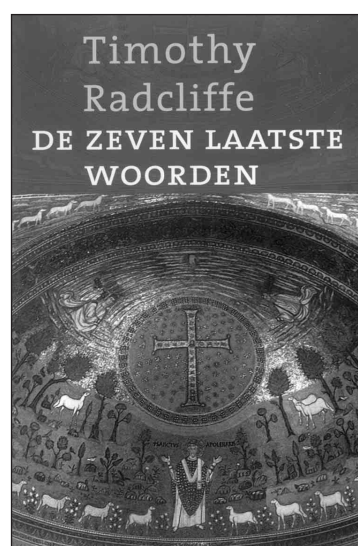
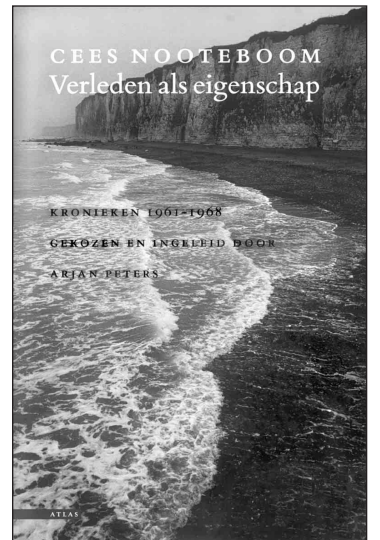
GOUDEN JAREN

NEDERLANDER Cees Nootboom behoort tot dezelfde generatie schrijvers als Hugo Claus en Harry Mulisch. Pas in 1980 brak hij door met de roman *Rituelen*, maar hij geldt vóór alles als diegene die in de Nederlandse literatuur het reisverhaal een plaats gaf. Zijn aantekeningen over de weg naar Compostela zijn een meesterstuk in het genre en werden al meermaals herdrukt.

Nootboom geldt als een 'meester op de korte baan'. Dat toont hij ook in deze bundel met 'stukjes' uit de jaren 1960, die pas nu bij elkaar werden gebracht. Als medewerker van de (toen nog) katholieke *De Volkskrant* pende hij columns, reportages en ooggetuigenverslagen bij elkaar. Voor de krant en zichzelf reisde hij door heel Europa. Het zijn vooral reiservaringen, maar ook observaties van het thuisfront. De grote momenten van de gouden jaren 1960 passeren voor onze ogen: Gagarin als eerste man in de ruimte, de Cubacrisis, de moord op Kennedy, mei mei '68... Zelden heeft de literaire journalist meer nodig dan anderhalve bladzijde.

De observaties van de destijds jonge schrijver zijn weergaloos, maar hij toont zich op elk bladzijde ook een literair ambachtsman. Soms is zijn stijl zonder meer barok te noemen. Vele van de prachtige zinnen die hij eertijds beeldhouwde zouden thans door eindredacteuren van kranten genadeloos worden weggehaald, ingesnoerd en geknecht. Andere tijden. (EDS)

Cees Nootboom, Verleden als eigenschap. Kronieken 1961-1968. Gekozen en ingeleid door Arjan Peters, Atlas, Amsterdam, 2008, 589 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 450 09148.

Timothy Radcliffe, De zeven laatste woorden, Altiora, Averbode, 2008, 128 blz., 12,50 euro, ISBN 978 90 317 2589 2.

ONDER HET KRUIS

VELE eeuwen lang zijn de zeven laatste 'woorden' van Jezus op het kruis een bron tot bezinning. Ook nu nog gebeurt het dat een predikant zeven korte bezinningsteksten mag uitspreken op basis van deze evangeliewoorden.

De Britse predikbroeder Timothy Radcliffe was magister van de dominicanenorde en is thans een wereldwijd veel gevraagd spreker. Tijdens *Pelgrim '09*, een initiatief van IJD, verzorgt hij op 4 april een catechese in de Brusselse kathedraal (zie ook bladzijde 9 in dit nummer). Ook Radcliffe zette zijn tanden in de zeven laatste woorden en levert pareltjes van preken af die het wezen van het evangelie combineren met een grote betrokkenheid op de wereld van vandaag.

Bovendien hanteert Radcliffe een typische humor, die evenwel niet mistaat in een bezinning en de aandacht van luisteraar of lezer scherp houdt. Bij elk hoofdstuk koos de Britse pater een kunstwerk. Als je 't ons vraagt, dit lijkt hét bezinningsboek voor deze veertigdagentijd. (EDS)

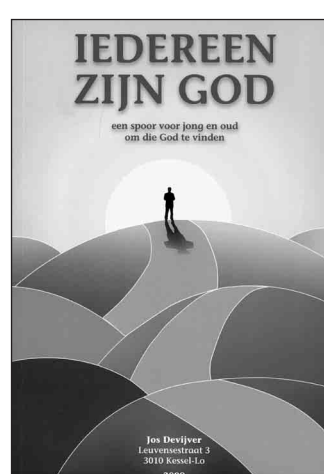
SOLDATENODYSEE

HEEL toevallig (her)ontdekte slavist August Thiry enkele jaren geleden het avontuurlijke verhaal van het Belgische pantserkorps tijdens de Eerste Wereldoorlog. Bij het begin van de oorlog in 1914 wordt in Parijs een speciale (nieuwe) Belgische gevechtseenheid opgericht, Autos-Canons-Mitrailleuses (ACM), een eenheid uitgerust met toen revolutionair nieuwe pantservoertuigen. Koning Albert I zendt hen naar Rusland, destijds een bondgenoot van de Belgen, die vanuit het oosten het Duitse leger bekampen. De Belgen worden ingezet aan het front in Galicië, waar vierhonderd Belgische soldaten sneuvelen.

In 1917 maakt het korps de communistische revolutie in Rusland mee en verzeilt in de chaos (en de burgeroorlog) die volgt op de machtsgreep van de communisten in oktober van dat jaar. Vervolgens trekken de Belgische soldaten dwars door Siberië. Dat verhaal geeft Thiry ruim de kans te vertellen over een stuk Russische geschiedenis. Voorts belanden de Belgische soldaten in China, steken de Stille Oceaan over en zetten ze voet aan wal in de Verenigde Staten. Uiteindelijk belanden ze in juni 1918 terug op Europese bodem.

Ook na de oorlog blijven de oudgedienden opmerkelijk actief. Eén van de meest illustere is ongetwijfeld Julien Lahaut, na de Tweede Wereldoorlog de kopman van de Belgische communisten en vermoord na zijn (vermeende) republikeinse kreet „Vive la république” (leve de republiek) bij de eedaflegging van koning Boudewijn in 1950. Een hoogst bijzonder verhaal, maar niet voor gevoelige zielen. (EDS)

August Thiry & Dirk Van Cleemput, Reizigers door de Grote Oorlog. De odyssee van een Belgisch pantserkorps 1915-1918, Davidsfonds, Leuven, 2008, 324 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 5826 552 4.

WEGEN OM GELOVIG TE ZIJN

GEDURENDE vele jaren werkte priester Jos Devijver voor de catechese in het aartsbisdom Mechelen-Brussel. Met pensioen intussen, toont hij zich nog steeds actief op dit terrein. Reden voor dit boekje is de vaststelling dat in de media het woord 'geloven' meerzinnig gebruikt wordt.

Een uitklaren van de betekenis van 'geloven' leek Devijver dan ook noodzakelijk. In korte, leesbare hoofdstukjes vat de priester-schrijver een hedendaagse geloofsvisie samen. De geoefende lezer herkent er het katholieke denken en de theologie van na het Tweede Vaticaans Concilie in. (EDS)

Jos Devijver, Iedereen zijn God. Een spoor voor jong en oud om die God te vinden, Eigen beheer, Kessel-Lo, 2009, 88 blz., 6 euro, verzendingskosten inbegrepen. Bestellen bij Jos Devijver, Leuvensestraat 3, 3010 Kessel-Lo, of via e-mail naar jos.devijver1@telenet.be.